

UWAGI W RAMACH UZGODNIEN Z KOMISJĄ WSPÓLNĄ RZĄDU I SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Informacja o projekcie:

Tytuł	Rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia
Autor	Ministerstwo Edukacji i Nauki
Projekt z dnia	16 grudnia 2021 r.

Informacje o zgłaszającym uwagi:

Urząd	
Organizacja samorządowa	Związek Powiatów Polskich
Osoba do kontaktu	Grzegorz P. Kubalski
e-mail	gk@zpp.pl
tel.	

Uwagi:

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (np. art., nr str., rozdział)	Treść uwagi (propozycja zmian)	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko resortu	Odniesienie do stanowiska resortu
1.	§1 pkt 1 lit. g – uwagi ogólne	Przemyslenia wymaga sens wprowadzania odrębnego przedmiotu zastępującego WOS.	WOS został ukształtowany z myślą o przygotowaniu uczniów do życia we współczesnym społeczeństwie i dzisiejszej Polsce. Z tej przyczyny w ramach celów kształcenia w tym przedmiocie na poziomie podstawowym znalazło się zarówno przekazanie podstawowej wiedzy teoretycznej nt. współczesnego funkcjonowania państwa, jak i praktycznych umiejętności, np. dyskusowania, współpracy w grupie, czy korzystania z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego. HiT dokonuje znaczącej zmiany akcentów – ograniczając praktyczną edukację obywatelską na rzecz edukacji historycznej. Jest to realizowane w zbyt dużym zakresie.	Te funkcje przejmie przedmiot <i>historia i teraźniejszość</i> , który umożliwi przekazanie uczniom szkół ponadpodstawowych podstawowej wiedzy teoretycznej nt. współczesnego funkcjonowania państwa oraz kształtowanie umiejętności i postaw obywatelskich.	
2.		Alternatywnie: rozszerzenie wiedzy dotyczącej prawa i ustroju kosztem ograniczenia wiedzy historycznej.			

3.	§1 pkt 1 lit. g, Treści nauczania – wymagania szczególne, część I, pkt 4	Nadać brzmienie: „4) wyróżnia podstawowe sposoby realizacji społecznego bytu człowieka: rodzinę, organizacje społeczne, jednostki samorządu terytorialnego, państwo jako całość, związki państw; umie przedstawić specyfikę każdego z nich;”.	W obecnym brzmieniu projektu sposoby realizacji społecznego bytu człowieka zostały zdecydowanie ograniczone – między rodziną a państwem nie znalazło się nic. Tymczasem społeczna natura człowieka realizuje się w dużej mierze w grupach pośrednich innych niż rodzina. Pominięcie tego faktu jest tym bardziej zadziwiające, że znajduje swoje bezpośrednie odbicie również w nauczaniu przywoływanego w innych miejscach programu Jana Pawła II: „wyrazem społecznej natury człowieka nie jest jedynie państwo, ale także różne grupy pośrednie, poczynając od rodziny, a kończąc na wspólnotach gospodarczych, politycznych i kulturalnych, które jako przejaw tejże ludzkiej natury posiadają – zawsze w ramach dobra wspólnego – swą własną autonomię” (encyklika „Centissimus annus”, 15).	Uwaga nie została uwzględniona – w tym wymaganiu chodzi o umiejętność wyróżnienia <u>podstawowych</u> sposobów realizacji społecznego bytu człowieka, którymi są rodzina i państwo/związki państw.	Wnosimy o ponowne przeanalizowanie uwagi. Nie kwestionujemy, że w tym wymaganiu chodzi o wyróżnienie podstawowych sposobów realizacji społecznego bytu człowieka – zwracamy natomiast uwagę, że tymi podstawowymi sposobami są również: wspólnota samorządowa i organizacje społeczne.
4.	§1 pkt 1 lit. g, Treści nauczania – wymagania szczególne, część I, po pkt 4	Dodaje się pkt 4a w brzmieniu: „4a) zna treść i genezę zasady pomocniczości jako fundamentu nowoczesnego państwa, potrafi sformułować płynące z niej wnioski dla codziennego funkcjonowania”.	Zasada pomocniczości jest zasadą porządkującą relacje pomiędzy poszczególnymi poziomami realizacji społecznego bytu człowieka – wymienionymi w pkt 4. Jej znajomość jest zatem niezbędna z punktu widzenia osiągnięcia celu kształcenia przedmiotu HiT: „uzyskanie przez ucznia znajomości podstawowych zasad życia społecznego”.	Uwaga uwzględniona.	
5.	§1 pkt 1 lit. g, Treści nauczania – wymagania szczególne, część I, po pkt 10	Dodaje się pkt 10a w brzmieniu: „10a) potrafi wymienić i scharakteryzować podstawowe atrybuty jednostek samorządu	W obecnej propozycji od ucznia nie wymaga się żadnej wiedzy na temat funkcjonowania samorządu terytorialnego – co jest o tyle dziwne, że przecież każdy z nich jest	Uwaga uwzględniona.	

		terytorialnego jako wspólnot lokalnych”.	nie tylko obywatelem naszego państwa, lecz również członkiem dwóch wspólnot lokalnych i jednej regionalnej. W podstawie programowej musi się zatem znaleźć podstawowa wiedza dotycząca tego zagadnienia.		
6.	§1 pkt 1 lit. h, Treści nauczania – wymagania szczególne, część XI, pkt 19	Nadać brzmienie: „19) wyjaśnia pojęcie samorządu terytorialnego; charakteryzuje polskie tradycje w tym zakresie;”.	Obecnie brzmienie punktu świadczy o zupełnym niezrozumieniu specyfiki samorządu terytorialnego. Nowożytny samorząd jest instytucją ukształtowaną w XIX wieku. Poszukiwanie źródeł dzisiejszego samorządu w tradycjach I Rzeczypospolitej jest zatem dyskusyjne.	Uwaga uwzględniona.	
7.	§1 pkt 1 lit. h, Treści nauczania – wymagania szczególne, część XI, po pkt 20	Dodaje się pkt 20a-20b w brzmieniu: „20a) zna najważniejsze zadania poszczególnych poziomów samorządu terytorialnego; 20b) charakteryzuje funkcjonowanie organów gminy, powiatu i województwa;”.	Zgodnie z aktualnym projektem nawet uczeń kończący klasę o profilu społecznym – mający przedmiot Wiedza o społeczeństwie nie uzyskuje podstawowej wiedzy o funkcjonowaniu samorządu terytorialnego. Zaproponowane punkty stanowią niezbędne minimum wiedzy.	Uwaga uwzględniona: a) znajomość najważniejszych zadań poszczególnych poziomów samorządu terytorialnego będzie jednym z wymagań szczegółowych ujętych w podstawie programowej przedmiotu <i>historia i teraźniejszość</i> (w dziale VII. <i>Świat i Polska w pierwszych dwóch dekadach XXI wieku.</i>), b) funkcjonowanie organów gminy, powiatu i województwa będzie ujęte w podstawie programowej <i>wiedzy o społeczeństwie</i> w zakresie rozszerzonym.	